

یوناما

په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د مرستندويه پلاوي دفتر

د سټراټیژیکو اړیکو دفتر

مطبوعاتی اعلامیه

www.unamanews.org/pashto

افغانستان: د تاوتریخوالي بنځینه قربانیانو لپاره د عدالت د تضمین په موخه اصلاحاتو ته اړتیا د ملګرو ملتونو راپور

کابل/ژنیو، ۱۹ اپریل ۲۰۱۵ - د ملګرو ملتونو یو نوی راپور په دې ټینګار کوي چې په افغانستان کې باید د تاوتریخوالي د بنځینه قربانیانو لپاره عدالت ته لاس رسی پیاوړی شي. راپور وايي، که څه هم دې ډول قضیو لپاره یو قانوني چوکاټ شته، خو د هغې سره سره هم زیات شمیر لاملونه شته چې د بنځو لپاره عدالت ته د لاس رسی او تلافی کولو په لار کې خنډونه را پیدا کوي، په ځانګړي ډول د مدني اصولو پر بنسټ د جبران کولو د میکانیزمونو نشتوالی.

راپور چې په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د مرستندويه پلاوي (یوناما) او د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو عالي کمیشنرۍ دفتر له خوا خپور شو، هغه لاملونه په ګوته کوي، چې د تاوتریخوالي په قضیو کې عدالت ته د بنځو لاس رسی پیاوړي کوي یا یې مخنیوی کوي. راپور د ۱۱۰ تنو افغان میرمنو تجربې مستندي کړې چې د تاوتریخوالي قربانیانې شوې او د ۲۰۱۴ د اګست او ۲۰۱۵ د فبرورۍ په موده کې یې په ټول هیواد کې د رسمي او غیر رسمي قضایي سیستم له لارې عدالت ته د رسیدو هڅې کړې دي.

ډیری هغه قضیې چې په راپور کې راغلي دي، د منځګرتوب له لارې حل شوي دي او یوازې د قضیو پنځه سلنه مجرمین تر جنایي تعقیب لاندې نیول شوي او جزایي لیدلې دي. د بشري حقونو لپاره د ملګرو ملتونو د عمومي منشي مرستیال بناغلي ایوان شیمونو ویچ وویل: "هغو بنځو چې مرکي ورسره شوي دي وویل چې ددې لپاره چې دوي خوندي وي، نو د تاوتریخوالي له منځه وړلو لپاره یې د قضیو د منځګرتوب له لارې حل کولو ته غاړې کینودې خو د دوي تجربې دا هم څرګندوي چې منځګرتوب باید نور هم تقویه شي چې په دوامدار ډول او په لوړ معیار سره کار وکړي. او په تیره بیا د منځګرتوب پروسه پلي کیدنه باید له نژدې وڅارل شي."

د منځګرتوب لپاره د بنځو د ترجیح څو لاملونه لري، لکه د جنایي عدلي سیستم کې نیمګړتیاوې، د اداري فساد ادعا ګانې، له صلاحیت څخه ناوړه ګټې اخیستې او د مسلکي ناپوهي په ګډون، دغه راز کلتوري او کورني فشارونه هم له دې لاملونو څخه دي. هغو بنځو چې مرکي ورسره شوي دي وویل چې د منځګرتوب په ارزښت یې ځکه ټینګار کړی دی چې د قضیو دحل کولو لپاره یوه چټکه وسیله ده.

راپور دغه راز څرګندوي چې د بنځو اکثریت په حقوقي لارو چارو د جبران کولو لپاره اندیښمني وي، لکه طلاق، د محافظت لارې چارې یا په یوه خوندي چاپیریال کې ژوند کول، تر دې چې د جنایي جزا غوښتونکي شي، ځکه په دې صورت کې دوي له هغو اقتصادي او ټولنیزو پایلو څخه ویره لري چې بنایي دوي یې د خپلو ځانونو او د دوي د کورنیو لپاره رامنځ ته کړي.

راپور وايي چې په افغانستان کې اوسنی قانوني چوکاټ او د محکمې د قضاوت پروسه د هغو بنځو لپاره چې له تاوتریخوالي سره مخ دي، محدود امکانات لري. قانوني چوکاټ په مجرم باندې د جنایي جزاګانو په تحمیلولو ټینګار کوي او داسې قانوني احکام نشته چې د حقونو جبران وشي او یا مخه نیوونکي احکام تر لاسه کړي.

راپور همدارنگه د بنځو اتكا او د هغوي د ملكيت كمزوري حقوقي ساتنه او نور حقونه د مهمو لاملونو په حيث په گوته كوي، د له تاو تريخوالي څخه روغو پاتې شوو بنځو لپاره د سرغړونكو په وړاندې د اقدام كولو څخه منع كوي. د بيلگي په توگه، يوه بنځه چې د تاوتریخوالي په اړه چارواكو ته شكايه كوي، نو هغه دې ته اړ ايستل كيږي چې د خسر كور چې د هغې د ميره ملكيت دى، پرېږدي او اكثرا د اوسيدو لپاره داسې بل ځاى نه لري چې دا ورشي.

افغانستان ته د يو رسمي سفر پر مهال شيمونويچ وويل، "هغه دركونه او انديښني چې بنځو د دغه راپور له لارې څرگندي كړي دي، بايد د هغو كرنلارو او اداري اصلاحاتو په بڼه كولو او ترغيب كولو كې مرسته وكړي چې د هغوي د ساتنې لپاره اړين دي او همدارنگه په افغانستان كې عدالت ته د هغوي لاسرسى بڼه كړي."

دا راپور وړانديز دادى چې د افغانستان دولت بايد په قانون، ادارو او پاليسو كې اصلاحات راولي چې هغه بنځي چې د تاوتریخوالي سره مخ دي، هغوي په لا نور بڼه ډول خوندي شي. په دغو وړانديزونو كې د موجوده مدني اصلاحاتو غزول، د جنايي عدلي سيستم د ظرفيت پياوړي كول چې موخه يې د ژغورل شويو كسانو ساتنه ده، منځگرتوب د عمومي معيارونو له لارې سمول او د بنځو په وړاندې د تاوتریخوالي له منځه وړلو لپاره د ۲۰۰۹ كال د قانون پلي كول شامل دي. راپور همدارنگه د بنځو او نارينه وو دواړو د استخدام او روزنو وړانديز كوي چې د له تاو تريخوالي څخه د ژغورل شويو كسانو سره په مسلکي توگه، په درنښت، په حساس ډول او په درناوي ورسره چلند وشي.

د افغانستان لپاره د ملگرو ملتونو د عمومي منشي ځانگړي استازي او د يوناما مشر بناغلي نيكولاس هيسم وويل، "لكه څرنگه چې په افغانستان كې د منځگرتوب له لارې د عدالت لپاره غوښتنې په زياتيدو دي، دولت بايد خلکو ته ډاډ وركړي چې د منځگرتوب فعاليتونه په بشپړ ډول د قربانيانو د حقونو ساتنه كوي. پر بنځو د تاوتریخوالي د دوسيو منځگرتوب له پاره ملاتړ او څارنې ته اړتيا ده چې د رضاييت، خونديتوب، بې پرېتوب او شموليت اصولو له لارې مخته بوتل شي."

نوموړي ټينگار وكړ چې د بنځو په وړاندې د تاوتریخوالي غټ جرمونه بايد د منځگرتوب له لارې نه بلکې د جنايي عدلي پروسو له لارې او د افغان قوانينو او د هيواد د بشري حقونو د نړيوالو ژمنو سره سم تر عدلي تعقيب لاندې ونيول او فيصله شي.

* د "عدالت د افغانو بنځو له نظره: د بنځو پر وړاندې د تاوتریخوالی قضیې چې د منځگرتوب او د محاکمو د پريکړو له لارې تر رسيدگي لاندې نيول شوي" راپور په لاندې پته موندلای شى:

http://www.ohchr.org/Documents/Countries/AF/UNAMA_Afghan_Women15April2015.docx

د زياتو معلوماتو او يا هم د مرگي د غوښتنې لپاره، لطفا لاندینې شميرو سره اړيکه ونيسئ:

کابل: دومينیک مېدلی (+93 79 000 6386) (medleyd@un.org)

ژنيو: روينا شامداساني (+41 22 917 9769) (rshamdasani@ohchr.org / +41 22 917 9769)

سيسلې پوبلی (+41 22 917 9310) (cpouilly@ohchr.org / +41 22 917 9310)

United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMA), Kabul, Afghanistan

For more information, please contact: Spokesperson-UNAMA@un.org

UNAMA online: <http://unama.unmissions.org> • Facebook • Twitter • Flickr • YouTube